

УДК 821.161.2:82-311.6

Біленко Т. Г.¹, Видиш С. О.²

¹ канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. УФКС-118 ЗНТУ

МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СОЦМЕРЕЖЕВОЇ КОМУНІКАЦІЇ (НА ОСНОВІ ІНТЕРНЕТ-ЖАНРІВ)

Останні двадцять років Інтернет став невід'ємною частиною життя сучасної людини. Його поширення вплинуло на всі сфери, у тому числі сприяло виникненню нової площини комунікації. Дослідження інтернет-комунікацій цілою низкою сучасних науковців (Н. Ахренова, О. Горошко, С. Єлісеєва, О. Землякова, Л. Іванов, Т. Колольцева, Д. Крістал, М. Макаров, І. Олексенко, С. Херрінг, С. Чемеркін) сприяло розвитку нового напрямку – інтернет-лінгвістики. Інтернет-лінгвістика – "напрямок інтерактивного типу", об'єктом вивчення якого є "електронна комунікація", предметом – лінгвістично релевантні особливості комунікації на різних мовних рівнях" і ставить за мету: опис і пояснення особливостей функціонування мови в інтернеті. Цей напрям зараз активно розвивається, і в ньому з'являються нові теорії, зокрема в аспекті теоретичного осмислення основних понять і категорій. Одна з них – «теорія віртуального жанрознавства», яку активно розробляють О. Горошко, Л. Компанцева, О. Лутовинова, Л. Щипіцина. Ця теорія з'явилася власне в інтернет-дискурсі і має на меті опис наявних

інтернет-жанрів та способів їх класифікації. Мета роботи – проаналізувати лінгвістичну специфіку інтернет-жанрів (пост, коментар, особисті повідомлення), що реалізуються в популярних зараз соціальних мережах (Facebook, Instagram, Twitter).

На позначення жанрів інтернет-дискурсу використовують кілька паралельних назв: віртуальний жанр, електронний жанр, інтернет-жанр, цифровий жанр, дигітальний/діджітальний (від англ. «digital») жанр, мережевий жанр, гіпержанр, жанровий формат віртуального дискурсу, комунікативний сервіс Інтернету. Серед англomовних позначень – cyber-genre (кібер-жанр), web-genre (веб-жанр), digital-genre (діджітал-жанр). Терміни «віртуальний жанр» (за аналогією до «віртуальне жанрознавство» у О. Горошко, Л. Компанцевої, О. Лотовинова) та «інтернет-жанр» (відповідно до «інтернет-комунікація», «інтернет-лінгвістика» (у О. Горошко, О. Жигаліна) є синонімічними поняттями. Однією з площин реалізації інтернет-комунікації є соціальні мережі (соцмережі) – особлива форма організації спілкування в інтернет-просторі. На сьогодні немає єдиного визначення поняття «соціальна мережа». Соцмережі розглядають як «гіпержанр» (О. Горошко, О. Жигаліна), «гіпертекст» (Т. Рязанцева), «комунікативне середовище», «жанр» (В. Каптіурова), «комунікативний жанр» (Л. Щипіцина). Отже, вживання поняття соцмережа паралельно з гіпержанром, веб-сайтом, блогом та електронною бібліотекою. Серед інтернет-жанрів можна виокремити електронний лист, форум, чат, дошки оголошень, рекламні банери, віртуальну конференцію, пост і коментар.

Соцмережу варто розглядати як гіпержанр, що має чітко визначені риси формального характеру (один домен, конкретний набір функціональних можливостей, канали публічного та особистісного спілкування тощо). Чітка організованість і функціональна обмеженість наближає соцмережу до веб-сайту, доступність і легкість створення контенту споріднює з блогом. Головною особливістю соціальних мереж є орієнтація на спілкування, що реалізується в характерних для соціальних мереж жанрах: пост, коментар та особисті повідомлення.

Жанр особистих повідомлень – своєрідна інтернет-трансформація і поєднання традиційних епістолярних жанрів та усного побутового мовлення (зараз говорять про побутове електронне мовлення). Варто розмежовувати особисті повідомлення офіційного характеру (звернення до незнайомих людей, потенційних партнерів, старших колег, наставників) та побутового (спілкування друзів, однокласників, студентів тощо). Можна стверджувати, що більш поширеними є повідомлення побутового характеру, для яких властиві ті ж особливості, що й загалом для розмовного стилю інтернет-мовлення: використання знаків-символів, нехарактерних для писемної мови (смайли, емотикони, «стікери», «гіфки»); недокодіфіковане використання

певних мовних знаків (один графічний знак може мати різне значення залежно від комунікативної ситуації); відсутність лінійності в спілкуванні (часто діалог між двома людьми може вестися паралельно на кілька тем); недотримання орфографічних та інших літературних норм (що здебільшого пояснюється технічними умовами); створення ефекту звукової мови (написання слів так, як вони вимовляються); використання певних словесних форм (звукonasлідування); специфічна синтаксична будова (тяжіння до телеграфного стилю); використання неcodифікованих скорочень (які зрозумілі інтернет-користувачам); невідворотність у часі (втрата ознак ситуативності, що характерна для усного спілкування); редуплікація (використання великої кількості знаків для відтворення почуттів).

Отже, проаналізовані особливості інтернет-жанрів, характерні для сучасних соцмереж: особисті повідомлення, коментар, пост. Вони поєднують у собі риси традиційних і нових жанрів. Поширення інтернет-комунікації та її динамічний розвиток є перспективним у подальших дослідженнях. Особливо актуальним вважаємо вивчення жанрових особливостей інтернет-комунікації, оскільки в ній виявлений синкретизм, динамізм та популярність соцмереж в цілому.